

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Epiphanio episcopo Ticinens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

VITA S. EPIPHANII TICINENSIS EPISCOPI
 PL. EDITA AB ILLIVS SVCCESORE B. EVODIO

Episcopo. In exemplari MS. quod secutus sum, videntur quaedam deesse.

Itam beati Epiphaniij Ticinensis antistitis narraturus, in-
 uoco spiritum sanctum, testem actuum eius & comitem, vt
 ipsius auxilio gloriam serenissimæ conscientia, quam ei-
 dem cessit, tradam chartis victuris in seculo: vt exemplum
 præbitura virtutum, nunquàm fama moriatur. Igitur vir in-
 signis Epiphanius, caelestis militia tyrocinium sortitus, le-
 ctoris Ecclesiastici suscipit officium signo antè calitùs de-
 monstrato. Nam dum esset in crepundijs laetantis infantia,
 fulsi se eius cunabula videre quàm plurimi, vt futura men-
 tis claritatem lustrans eum & præcedens fulgor ostende-
 ret, secuturumque splendorem in moribus iam tunc typica
 luce signaret. Cana consilia in annis puerilibus meditabatur, & vernabat in illo præ-
 ceptis mater bonorum operum, verecundia. Accipiebat senes grauius, iuuenes comiter,
 & coërebat iam tunc facinorosos audacter. Erat primis subiectus, prioribus sancta in-
 iungentibus obsecundans, æqualibus blandus atque officiosus, sequentibus mera cha-
 ritate communis: nulli se præferens, cum religioso cursu per caelestem tramitem omni-
 bus anteiret. Laudationis amore vacuus, cum quotidie in eo laudanda adolescerent.
 Cum res gloriæ dignas per horarum momenta cõsumeret, perire fructum gloriæ opi-
 nabatur atque mercedem, si prætulissent homines, quod soli Deo exhibebat abscondite.
 Ridebant genæ, etiam cum animus mœstitudine torpuisset: nitida simul labia com-
 mendabant dupliciter mella sermonum, necnon quocunquẽ vertisset oculos, serenita-
 tem mentis nunciabat adspèctus. Frons cereæ pulchritudinis & candoris illius, quæ
 solis passa radios, colorem traxit ab æthere. Nares in tanto naturaliter splendore forma-
 ra, vt illas nequiret imaginibus corpora repræsentans pictor æmulari. Manus teretes,
 prolixi digiti, de quibus alienigena aliquid gauderet accipere. Staturæ proceritas de-
 cens, quæ eminentiam secuturæ dignitatis præfiguraret in membris. Erat in eodem ser-
 mo ad doctrinam congruus, fabricatus ad blanditias. Ad intercessionem iam tunc arti-
 fex, ad corripiendos singulos auctoritate plenus, ad exhortandos quosque necessario
 lepore dulcissimus. Vox sonora, succo virilis eloquentiæ condita: nec tamen agrestis,
 nec rustica, nec infracta, gradatimque à mascula soliditate deposita. Talis iam ad octa-
 tumdecimum ætatis suæ peruenit annum, in quo in secundo à Leuitis numero dedica-
 tus, senum coetibus peradiunctus est. Stupere quam plurimi, sed externi, qui mores il-
 lius cum ætatis immaturitate iungebant. Seram credebant dignitatem hanc redditam
 esse, qui nouerant.

At ille venerabilis Crispinus episcopus, fauoris nescius, pertinaci tenens districtio-
 ne censuram, & quem nunquàm nisi bona conscientia duxit ad gratiam, sic eum mul-
 cebat sensibus, vt morderet obtutum: & sub specie frontis rigida, clandestinum circa di-
 scipulum nutrebat affectum. Pascebatur alumni optabili conuersatione pater, & in
 omnibus eius actibus oculos amœnabat. In quo tamen ille subdiaconi ordine nihil am-
 plius, quàm biennio commoratus, meritorum suorum saltibus euectus exiliuit. Nec se-
 dit intra angustias modici honoris anima est diues passa refrènnari. Festinabat ad Leui-
 ticam dignitatem conscientia, quam nunquàm vota præsumperant: exiebat conuer-
 satio, quod desideria penitus ignorabant. Turbatur suscepti honoris tyrocinio homo,
 qui iam ducem poterat implere Christianum. Singulorum pro pudore inclinabat ad-
 spèctus, quem vniuersa ciuitas quasi salutis signum aliquod attendebat. Intercæ supra-
 dictus antistes omnem Ecclesiasticæ conuersationis substantiam & diuitias pauperum
 suorum in eius potestate committit, volens ante episcopatum cognoscere, qualem fu-
 turis temporibus præpararet episcopum. At ille quotidianis profectibus, etiam cupidif-
 simi in orationem genitoris vota transcendebat. Erat enim genitor eius, cum per euan-
 gelium conceptum verbi caelestis semine, foeta aluus effuderat. De pudicitia iuuenis mei
 quid loquar? In eo domum suam constituerat castitas, & continentia radices fixerat in
 profundis. Virum se esse, nisi per patientiã laboris, ignorabat. Carnem habere, nisi cum

22. JANUAR.
 Fit Lector.
 Eius cunæ
 fulgent.
 Eius vere-
 cundia.
 Contemptio
 laudis.
 Forma cor-
 poris.
 Vox.
 Fit subdia-
 conus.
 Fit Diaconus.
 Eius castitas
 insignis.

mōriturum se meminerat, nesciebat. Vtebatur lectiōe pro requie, librorum venerabilium pro blandimentis instrumēta suscipiens: & nē crederetur tramitem verborum celeritate transuolasse, pingebat a cōtibus suis paginam, quam legisset. Si propheta fuisset in manibus, prophetantem videres amisso codice lectorem. Si testamenti veteris recensuisset volumina, Moysi dignus æmulator incedebat taliter, ac si illū Israëlitica per desertum agmina sequerentur. Si Apostolicorum lac verborum, & mel Dominicæ passionis, feueritatem legis condiens, scriptura index reuelasset, cōtinuò ex ore ipsius dulciora fauis verba fluxerunt. Postremò quod libri docuissent, vita signabatur.

Domum taliter regebat Ecclesiæ, vt nec profusione immoderata commissam pecuniam exhauriret, nec odia sordium pietate cōtraheret. Intercessionum etiam tunc certamina præludebat. Nam vbicumque pro remedijs miserorum episcopi mittebatur imperio, tanta exigebat beneficium arte supplicandi, vt sentirent sibi in causis profuisse quàm plurimi, ipsum, per seipsum non venisse. Augebatur circa cum per singulos dies popularis affectus, & magnis successibus cumulabatur amor, qui ex iudicio descendebat. Desiderabatur in eo sacerdotiū, cum nemo nutritoris eius optaret interitum. Postquam tamē in ualida senectus, & semper de infirmitatibus querula, venerabilem virum Crispinum pōtificem occupauit, istius sustentabatur manibus, in huius nitens erigebatur amplexus, cuius ministerio quicquid oprâset fieri, ante iussione videbat impletum. Præsentiant enim bonæ mentes eorū desideria, quibus cum integritate famulantur.

Aliquantis verò diebus emensis, morbo regio peresus, lucem seculi nostri superna habitatione commutauit. Extemplò istorum bonorum omnium in istum cōsensus adducitur, magnus ilicò in tota vrbe concursus: rapitur à lamentatione funebri in gaudiū populi consecrandus antistes. Tantùm magis surgebat in eo dilectio cunctorum, quantum in multitudine magna solus erat, qui se vocitaret indignū. Exultat mundus de tam sanctæ ordinationis insignibus. Extraneorum habitatores urbium tanto se tripudio iactabant, quasi ipsi propriè profuturum, infula sacerdotalis exciperet. Exa cto ergò dedicationis suæ tempore, conuocatisq; vniuersis presbyteris ac ministris, talibus eos in-

struxit ac cōfortauit alloquijs: *Quauis me, fratres charissimi, inter primordia immatura titubantem, iudicij vestri & susceptæ dignitatis oppresserit pondus, memini tamen, quàm magna vestræ gratiæ debeam, cui maxima contulistis: & licet vobis parendi magis quàm iubendi habuerim voluntatē, mutauit tamen per officium personam, seruiendi animū non omisi. Estote pacifici, estote vnanimēs, onus meū mecum diuidite. Fit enim ad portandum facilis sarcina, quam multorū colla sufferat. Meam vobis cōmunionem seruandā cum omni humilitate polliceor, neq; futurū esse quenquam, qui me nisi cum Deo meo possit offendere. Et nē iniuriosum putetis, qui grandæuos & presbyteros de continētia & integritate seruandā puer appellat: cōuersatio, nō anni, aut adolescentiam aperit, aut senectā. Speculamini meæ cōuersationis itinera: & si indignū aliquid cognoscitis, coercete. Nemo ecclesiæ principem admonere timeat, si probat errantem. His ita dictis, conticuit. Surrexerūt omnes, & cōsona quique, ex meditatione pristina, sub momentanea tamen voce, dixerūt: Aue pōtifex singularis: optimū te tua testatur alloquia, Crescis sanctis meritis apud conscientiam nostram, & aperiris luce operū suprā quàm porrigebatur opinio. Quibus breuiter perstrictis, suscepto omnes munere discesserunt.*

Mox per vniuersum mundum sanctam illius conuersationem illa, quæ licet in gloriosis tardior solet esse, fama non tacuit, sed ad aures Recimeris, qui tunc secundus ab Anthemio principe habitus, Rempublicam gubernabat, detulit. Nam Imperatore Romæ posito, seminarium iecit scandali illa quæ dominantes sequestrat, inuidia, & par dignitas, causa discedit: Et lis ipsa, circumstantium cōsilio nutriebatur. Nutabat status periclitantis Italiæ, & affligebatur ipsis discriminibus grauius, dum expectabat futura discrimina. *Quid plura?* Mulcetur Recimer, & velle se reparare concordiam, permotus multorum fletibus, pollicetur. Sed quis, ait, potissimū huius legationis pondus accipiet? Tunc omnes vno ore responderūt: Nobis est persona, nupèr ad sacerdotium Ticinensis vrbs adscita, cui est vultus vitæ similis, quem venerari possit quicumque, si est catholicus & Romanus: amare certè, si videre mereatur, & Græculus. Iam si ad sermonem eius veniamus, nunquàm sic diras aspides verborum digitis, incantator Thesellus violentis poterit euocare carminibus, quomodò ille effectum petitionis suæ etiam à negaturis extorquet. Pendet in arbitrio eius, cum loqui cœperit, sententia audientis.

Tunc

Populi erga
cum studiū
& amor.

Inuitus fit
episcopus.

Oratio eius
ad Clerum.

Vide Nice.
Hist. Eccle.
lib. 15, ca. 11.

Tunc Patritius Recimer irā respondit: Detulit ad me hunc hominem fama gloriosum, & in hoc admirationi magis mihi est, quod omnes habeat laudatores. Ite ergo, & rogare hominē Dei, ut ambulet: iungite etiam meas preces. Egressi de concilio, statim Ticinum petunt, causam narrant, fuis, ut istum laborem susciperet, B. Epiphanius rogatur lacrymis. Qui nē extenuaret beneficium, si filios diutina supplicatione torqueret, antecessit desideria postulantium. Quos tamen taliter allocutus est: Quanuis tantæ rei necessitas probatissimæ personæ pondus inquirat, & titubet sub graui fasce portitor immaturus: affectum tamen, quem debeo, patriæ non negabo. Quibus breuiter narratis, quomodo erat loquendi parcus, ad Recimerem patritium perrexit: A quo simul visus & electus est.

Mandato igitur sibi legationis ordine, Romam petijt: perfertur ad principem Anthemium, studio legationis episcopum venisse Liguriæ hominem, quem nullus possit, etiam diues eloquio, sufficienter exponere. Dicit Anthemius: Tales dirigit, qui supplicatione expugnent, quos ille laceffit iniurijs. Perducite tamen hominem: qui si possibilia precatur, admittam: si difficilia, supplicabo, nē excusationem meam grauetur accipere. Dubito tamen, an Recimer apud me, quod poscit, obtineat: quem scio in conditionibus proponendis, rationis terminum non tenere. Sed veniat directus antistes, & laudatam iam pridem præsentet effigiem. At venerabilis & seculis omnibus probatus pontifex, posteaquam introgressus est, tali narratione incipiens, ianuā oris referat: Summa cælestis Domini, venerande princeps, est ordinatione dispositum, ut cui tantæ Reip. cura mandabatur, per catholicæ fidei dogma Deum & authorem & amatorem pietatis agnosceret, per quem bellorum furorem pacis armis cōstringunt, & calcans colla superbæ, concordia superat, quod fortitudo non præualeat. Sic nanque Dauid prædicabilem parcendi magis inimico animus reddidit, quàm intentio vindicandi. Sic perfecti seculorum reges & domini, supplicantibus indulgere cælesti arte didicerunt. Supernæ nanque dominationis instar possidet, qui imperium suum pietate sublimat. Hoc itaque Italia nostra freta iudicio, vel Recimer patritius, paruitatem meam oratum direxit, indubitanter conijciens, quod pacem Romanus Deo munus tribuat, quam precatur & Barbarus. Erit enim vestris propriè profuturus triumphus annalibus, si sine sanguine viceritis. Simul nescio, quæ species fortior possit esse bellorum, quàm dimicare contra iracundiam, & fortissimi Getæ pudorem onerare beneficijs. Grauius enim percellitur, si postulata impetret, quem puduit hætenus supplicare. Cogitate, quia benè causæ suæ ordinem dirigit, qui pacem prius obtulerit. Hætenus admirandus pontifex profectus, loquendi finem fecit.

Tunc princeps erigens oculos, ita orsus est: Quanuis inexplicabilis mihi, sancte antistes, aduersus Recimerem causâ doloris sit, & nihil profuerit eum fuisse donatum maximis à nobis beneficijs, quem etiam (quod non sine pudore & regni & sanguinis nostri dicendum est) in familiæ stemma copulauius, dum indulsumus amore Reipublicæ, quod videretur ad nostrorum odiū pertinere: Nesciuimus parcere sanguini nostro, dum seruamus alienum. Benè tamen apud nos compertum est, perire Imperatori laudem suæ virtutis, qui pro aliorum cautela non metuit. Sed ut tuæ venerationi ad liquidum conatus illius aperiamus, quoties à nobis maioribus donis cumulatus est, toties grauior inimicus apparuit. Postremò etiam, vbi nocere non potuit, nocendi tamen fomenta suggestit. Huic nos pacem dabimus, hunc intestinum sub indumento amicitiarum inimicum sustinebimus, quem ad fœdus concordie nec affinitatis vincula tenuerunt? Grandis cautio est, aduersarij animum cognouisse. Postremò, si solitæ calliditatis astutia etiã te fefellerit, certamenq; iam vulneratus assumat, me tamen statumq; Reipublice tuis committo & commendo manibus, & gratiam, quam supplicanti & profuso per se Recimeri negare disposuerā, per te primus exhibeo. Quis tibi enim excusare præsumat beneficium postulanti, cui oportuerat ante preces offerri? Hæc Imperator.

At venerabilis sacerdos, Gratias, inquit, omnipotenti Deo, qui pacem suam principis menti inseruit, quem ad instar superni dominatūs vicarium potestatis suæ voluit esse mortalibus. Quibus breuiter narratis, discessit, festinans ad Liguriam reuerti, quoniam resurrectionis Dominicæ tempus instabat, per quod maceratis ieiuniorum cruce corporibus, carne frigida, spiritus hilaris recalesceret, dum à redemptore nostro, moriendo mors vincitur, & fidelis spei cibus anima saginatur.

Suscipit legationem ad Imperatorem.

Oratio ad Anthemium.
1. Reg. 24.

Accusatur grauius Recimer.

Imperator ei ignoscit.

Inuist loca
sacra.

De Tholosanis partibus aliquando regi ediens, singula sanctorum habitationum loca visitabat, vnde singulos vitæ flosculos decerpit ex omnibus, quos in se boni germinis fomes infereret, & ad maturitatis tempus grauida pomis caelestibus arbor adduceret. Crescente laudum cumulo, in eo humilitas pariter sentiebat augmentum. Igitur dum talibus se disciplinis & laboribus Christi & Dei nostri operarius exercebat, ecce ille quietis nescius, & scelerum patrorum inimicus, magna dolorum incrementa cōglutinat, & inquit, quibus virum integerrimum passionibus lacefferet. In eiusdem anni periculo, summa demonum turba de obsessis coeperunt clamare corporibus, flagris se & cruciatibus nimis vt fugerent, sacerdote Epiphanio imperante, compelli. Quos ille, modica cum sctu oratione profusa, ad extima terrarum confinia transmittabat, ac diuersis vocibus eiulantes, meritorum suorum vrgebat imperio! Sed cum talia iugiter per Christi gratiā faceret, nihil sibi de præsumptionum statibus assūmebat. Tollit enim illis boni meriti potentiam, quibus supercilium fiducia benignitatis attulerit.

Profligat
dæmones.

Corpus ex
anime mi-
re splendet.

Feliciter
migrat è
vita.

Sed quid frustra gestio singulorum species laborū eius vel formas eloqui, dum quod non explicat possibilitas, præsumit affectus, datque terminum latiora opinantibus sermonis angustia: Cum autem beatissimus cerneret pontifex, sarcina carnis abiecta, maturius se ad purum ætheris euolare fulgorem, lato animo ac vultu sereno, hymnis & canticis resonans, ad sedem suam caelestis anima remeabat. Illud itaq; silentio præterire non debeo, quod eius sanctæ reliquiæ vsque in diem tertium, quo cum summa veneratione reconditæ dinoscuntur, tanto lumine ac decore vestitæ cunctorum visæ sunt oculis, vt splendorem vitæ vultus signaret defuncti, & depositam gloriam iam tunc percepisse gloriosum vas crederetur, in quo verè fuit thesaurus magni regis inclusus. Quæ fuerunt ibi flumina lachrymarum, qui planctus, silebo, nè post annosa curricula, nouellum dolorem scriptor incutiam. Sed quæso iam temperemus à ludibus, contractam tristitia resoluamus frontem. Excelsa cum Deo possidet, cuius obitum moeremus in terris. Intellego, quod nunquam ad stentem flens benè veniat consolator. Hæc sancto patri & doctori peritissimo, idoneus affectu, non scientia impendi, vt aliquos de conuersatione eius flosculos relegerem, vt est longum iter agentibus in vsu positum, qui non omnes obuios consalutant. Tu mihi anima prepotens apud redemptorem tribue, vt pectore liber, & cura vacuus, munda tibi, sicut debentur, præconia mundus exoluam. Haecenus Euodius.

Anima eius
prepotens
nunc apud
Deum.

CERTAMEN SANCTI PATRIS NOSTRI CLEMENTIS ANCYRANI EPISCOPI ET MAR-

tyris, auctore Simeone Metaphraste.

IANVAR. 23.

Patria Cle-
mentis,

Parentes.

OST ducentessimum & quinquagesimum annum Domini nostri Iesu Christi, anno duodecimo Valeriani Imperatoris, Consulibus ipso Valeriano & Luciano, ille verè magnus & admirabilis Clemens, Ancyræ Galatarum prouinciae, tanquam egregius aliquis palmes, multis boni spiritus botris erat omni ex parte plenus. Ea enim cum ipsum tulisset, & multis etiam alijs ciuitatibus misisset præclarum exemplar martyrij, ipsa quoq; collegit pulchros fructus consummationis. Erat autem genere insignis, ex nobili quidem & alto deductus sanguine. Erat enim ei pater & mater, hæc quidem ex ambobus parentibus claris & fidelibus: ille autem in religione à Sophia fidei valdè dissidens, & gentili deditus stultitiæ. Nam cum eam haberet vitæ sociam & habitationis, multa semper dicens & faciens, conabatur eam facere sociam religionis. Ea autem cum animi magnitudine maritum superaret, hoc maiori studio contendebat, vt si qua ratione fieri posset, eum deduceret ad veram pietatem. Sed ille quidem dormiens in profundis erroris tenebris, erat sua sponte malus, & recusabat adspicere magnam lucem veritatis. Quocirca sic quoq; miser duplici morte moritur, nempe carnis & animæ: Solus autem vxori filius, hic Clemens admirabilis, ex ipso relinquitur, adhuc infans, & quem mater suis tenebat vlnis, & eius alebatur vberibus.

Cum